

El terratrèmol de fa 20 anys a la premsa de Catalunya

La mort de sis diaris i el naixement de quatre va deixar assentades les bases actuals de la premsa escrita

—Oriol Pàmies—

La transició política espanyola va tenir l'efecte d'un gran parany mortal per a bona part de la premsa diària que

s'editava a Catalunya. La democràcia, tanmateix, va impulsar noves capçaleres que van saber connectar amb les necessitats dels lectors i, sobretot, que es van adaptar al ritme vertiginós dels canvis

Manifestació de treballadors del grup Mundo, el 22 de gener de 1980, a la plaça de Catalunya de Barcelona.

— Prop d'un miler de treballadors de premsa van haver-se de recol·locar en el període que va d'octubre de 1978 a desembre de 1980 —

El 26 d'octubre de 1978 va fer la seva aparició als quioscos un nou diari: El Periódico de Catalunya. Dos anys abans havien començat a publicar-se l'Avui i El País. Al seu costat hi ha la pila d'exemplars de Mundo Diario. Hi va conviure un parell d'anys. Els títols dels diaris són un clar reflex del moment que vivia el país.

tecnològics en la indústria informativa. Es pot dir que l'aspecte actual dels quioscos, amb tres diaris d'abast nacional —El Periódico de Catalunya, La Vanguardia i Avui— més les edicions catalanes dels rotatius de Madrid, és a grans trets el resultat de la selecció despietada que es va desencadenar ara fa vint anys i que va tenir efectes traumàtics de llarg abast sobre la professió periodística.

Dels diaris que van donar la notícia de la mort de Franco, aquell esperançador i alhora inquietant 20 de novembre de 1975, a Barcelona només en continuen sortint dos: *La Vanguardia* i *El Mundo Deportivo*. El *Diari de Girona* —llavors titulat *Los Sitios*—, *La Mañana* de Lleida i el *Diari de Tarragona* també en poden reclamar l'honor, si bé tots tres, antics òrgans del Movimiento, han canviat de mans pel camí i difícilment poden ser considerats els mateixos diaris. Heus aquí un índex ben expressiu del terratrèmol registrat a la premsa catalana en l'etapa d'instauració i consolidació de la democràcia, l'epicentre del qual es pot situar simbòlicament en l'any 1979.

La datació no és del tot exacta, però tampoc arbitrària. Amb pocs mesos de diferència es van produir diversos fets que aporten les claus d'una reconversió que es va allargar durant ben bé un quinquenni: la liquidació de diaris que havien pertangut al Movimiento Nacional, el partit únic del règim franquista; l'esclat de la crisi del grup Mundo, que concentrava quatre diaris; i el sorgiment de capçaleres amb projecció de futur, tant a Barcelona —*El Periódico*, *Sport*— com a les capitals comarcals més dinàmiques —*Regió 7*, *El Punt*.

De totes les catàstrofes sobrevingudes ara fa dues dècades en el món de la premsa, la més destructiva va ser sens dubte la del grup Mundo, el hòlding editorial bastit per Sebastià Auger a partir de l'adquisició el 1966 d'un setmanari d'informació internacional del qual va adoptar la denominació. Auger, empresari audaç fins a la temeritat, vinculat a la tecnocràcia opusdeista i amb vel·leïtats de polític reformador que el portaven a coquetejar amb l'oposició clandestina sota la dictadura, va construir en pocs anys tot un imperi de paper, que es va esfondrar encara amb més rapidesa.

El 1979, Auger editava quatre diaris a Barcelona: l'emblemàtic *Mundo Diario*, de to populista i a voltes obrerista, amb audiència notable a les zones industrials de la perifèria i que en el seu millor moment va arribar a tirar 100.000 exemplars; el vespertí *Catalunya Express*, assaig de diari sensacionalista que no va quallar (com cap dels que han intentat després aplicar aquest model, per cert); un altre diari de tarda, *Tele/eXprés*, adquirit al grup Godó a preu de ganga, especialitzat en informació local i cultural; i l'esportiu 4-2-4, el primer a imprimir-se a tot color i de línia rigorosament antinuñista. El grup Mundo incloïa a més *Informaciones*, de Madrid, *Diario Regional*, de Valladolid, l'editorial Dopesa, la distribuïdora Disconsa i uns grans tallers de composició i impressió sota la raó social Ingemesa.

Justament el febrer del mateix any va aparèixer el primer símptoma que aquell gegant de la premsa podia tenir els peus de fang. Un petit anunci judicial, aparentment rutinari, avisava que l'edifici de l'avinguda Cardenal Reig on tenia la seu el hòlding se subhastaria a instàncies de La Caixa, per rescabalar-se d'un préstec no retornat. Era l'índex que Auger havia estirat més el braç que la màniga i se li havien tancat les fonts —mai

**— El Periódico, Regió 7, Punt
Diari i Sport van substituir
Mundo Diario, Tele/eXprés,
Catalunya Express, 4-2-4, la
Soli i La Prensa —**

gaire transparents— de finançament. I la prova van ser els creixents problemes per satisfer pagaments a proveïdors i empleats, que culminaren en vagues i un insòlit *lockout*. Després de la primera fase del conflicte van deixar de publicar-se *Catalunya Express* i 4-2-4 (els últims números, l'11 de gener de 1980), mentre que *Mundo Diario* i *Tele/eXprés*, greument delmats, van arribar fins a final de desembre d'aquell any. El tancament del grup Mundo va tenir conseqüències desastroses per als seus 540 treballadors, que es van trobar a l'atur en plena crisi econòmica general i van trigar fins a deu anys a cobrar part dels endarreriments i les indemnitzacions. Pocs periodistes es van poder recol·locar de seguida. La majoria van haver d'esperar que es creessin nous mitjans —ràdio i televisió de la Generalitat, gabinets de premsa—, canviar d'aires o d'ofici.

Per si no n'hi hagués hagut prou, el 17 de juny de 1979 havien sortit per última vegada els dos diaris de propietat estatal que hi havia a la ciutat de Barcelona: *Solidaridad Nacional* i el vespertí *La Prensa*. Tots dos havien estat fundats per Falange, integrats a la cadena del Movimiento i, arran de la reforma suarista, adscrits a l'ens de Mitjans de Comunicació Social de l'Estat. El govern de la UCD va emprendre la liquidació d'aquest organisme, de manera que uns diaris van ser privatitzats i els altres simplement clausurats, com va passar amb la *Soli* i *La Prensa*, enmig de les protestes dels redactors, que ho van considerar un atac a la llibertat d'expressió. Val a dir que les dues capçaleres exfalangistes havien esdevingut gairebé testimonials en termes de difusió.

El daltabaix sofert pels diaris catalans a cavall de les dècades dels 70 i els 80 va tenir una rèplica d'efectes mortífers entre 1984 i 1985, quan van sucumbir el *Diario de Barcelona*, després d'una interrupció el 1980 i una última etapa autogestionària, i abans que ressuscités parlant en català el 1987; l'esportiu *Dicen*, pertanyent al grup Mencheta, igual que el també traspassat vespertí *El Noticiero Universal*; i finalment *El Correo Catalán*. Per acabar de completar la reestructuració de l'oferta de premsa diària a Catalunya encara s'ha de deixar constància de l'aparició de les edicions del dilluns, a partir de l'abril de 1982, i la lògica desaparició de *La Hoja del Lunes* el febrer següent.

Però vint anys enrere no sols es van expedir actes de defunció de diaris. També se'n van infantar alguns que han arribat a una maduresa esplèndida, en part gràcies a l'espai abandonat pels que plegaven. El cas més clar de transvasament de públic es va donar entre els rotatius del grup Mundo, especialment *Mundo Diario*, i *El Periódico de Catalunya*. El projecte del grup Zeta, aparegut l'octubre de 1978, només es va poder enlairar còmodament a partir de la desaparició dels competidors de l'"escuderia" Auger, de manera que fins al febrer de 1981 no va superar els 100.000 exemplars de mitjana mensual. A partir d'aquí, la seva fórmula de periodisme popular *ma non troppo* el va dur fins al liderat.

Sport, el diari sorgit el novembre de 1979 a partir de la secció d'esports d'*El Noticiero Universal*, va aprofitar també el camí obert per 4-2-4, si no en termes quantitius, sí almenys pel que fa a l'aposta pel disseny d'impacte visual i l'ús del color. Amb la seva fórmula d'informació espectacular i barcelonisme a ultrança, no va trigar ni tres anys a situar-se com a líder de la premsa esportiva a Catalunya. Es veia clar que l'aprofitament de la tecnologia i la interrelació amb els mitjans audiovisuals serien bàsics per a la premsa del futur. Les notícies es difonien amb més rapidesa i sensació de realitat a través de la ràdio i la televisió. Als diaris els tocava treballar conceptes que havien menystingut, com ara la presentació gràfica i el servei al lector.

La utilitat i la proximitat van ser els trumfos que van jugar els promotors de dos diaris d'àmbit intercomarcal cridats a adquirir un protagonisme inèdit en el panorama de la informació diària, més destacable encara tractant-se de periòdics publicats en català. *El Punt* —nascut *Punt Diari*—, que apareixia a Girona el 24 de gener de 1979 per oposició al conservadorisme de l'òrgan de l'antic Movimiento, va superar vicissituds empresarials de tota mena per acabar estabilitzant-se i multiplicant-se en diverses edicions, incloent-ne una al Barcelonès Nord. *Regió 7*, de Manresa, inicialment bisetmanal, va passar a trisetmanal el gener de 1980, i així successivament fins a convertir-se en quotidià el 1991. Es tracta d'un altre exemple de premsa intercomarcal sanejada i moderna que ha sabut omplir el forat que deixaven els diaris d'abast nacional tant en termes de mercat publicitari com en cobertura informativa.

Una assemblea de treballadors, als tallers de Solidaridad Nacional i La Prensa, en els tensos dies de mitjan gener de 1979. A la dreta, la periodista Mar Garayoa.

**— La selecció despietada
que es va desencadenar ara
fa vint anys va tenir efectes
traumàtics de llarg abast
sobre la professió —**